

Савченко А. Л.,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри інженерної педагогіки та мовної підготовки
Криворізького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ З'ЯСУВАЛЬНИХ СКЛАДНОПІДРЯДНИХ РЕЧЕНЬ ЗІ СПОЛУЧНИМИ СЛОВАМИ

Анотація. У статті проаналізовано структурно-семантичні особливості з'ясувальних складнопідрядних речень, підрядні частини яких поєднуються за допомогою сполучних слів, визначено їх номенклатурну назву. Для подальшого порівняння з конструкціями, які є предметом дослідження в статті, автор описала структуру типового складнопідрядного з'ясувального речення.

Встановлено, що типова структура з'ясувального складнопідрядного речення має такі характерні ознаки: 1) негнучкість; 2) відсутність граматичних обмежень і для головної, і для підрядної частин; 3) семантичне обмеження для головної частини і відсутність його у підрядній. Проаналізована структура типового прикладу з'ясувального складнопідрядного речення зі сполучним словом, яке містить непряме питання. З'ясовано, що: 1) структура таких конструкцій гнучка; 2) речення містить питання, яке в з'ясувальній конструкції функціонує як непряме; 3) головна і підрядна частини не мають граматичних обмежень; 4) семантичне обмеження містить тільки головна частина, підрядна частина не має такого обмеження.

Автор дійшла висновку, що граматична співвіднесеність, нормативність постпозиції підрядної частини, що є характерними для власне з'ясувальних складнопідрядних речень, не є ознаками з'ясувальних структур зі сполучними словами. Єдине, що їх об'єднує, – приналежність до одного типу – з'ясувальних складнопідрядних речень, про що свідчить семантична обмеженість головної частини.

Встановлено, що в з'ясувальних конструкціях зі сполучними словами *хто, що, який, котрий, чий, як, де, куди, звідки, скільки, наскільки, чому, навіть, коли* підрядні частини, які мають відповідні цим сполучним засобам семантичні відтінки, є трансформованими питальними реченнями. Сутність цих з'ясувальних конструкцій полягає в тому, що їх підрядні частини потенційно здатні вживатися автономно, звідси виникає і гнучкість структури, пов'язана з бінарним функціональним навантаженням на сполучні засоби, тому що тут вони не тільки виконують граматичну функцію службової частини мови для зв'язування головної і підрядної частин, а й належать до синтаксичних категорій – членів речення.

Ключові слова: з'ясувальні конструкції, структурно-семантичні особливості, сполучні слова, граматичні обмеження, семантичні обмеження, трансформовані питальні речення.

Постановка проблеми. Складнопідрядне речення, зокрема з'ясувальне, як спеціальний предмет дослідження викликає неабиякий інтерес. Як і Л.Ю. Максимов автор вважає, що унікальний за своєю складністю структурний механізм, на який ми тут натрапляємо, і його не менш складне, а часто і супере-

чливе семантичне продукування вимагають особливо ретельного, повного і послідовного опису [5, с. 8]. Тільки в цьому разі можна отримати повне уявлення про з'ясувальні складнопідрядні речення як про структурно-семантичну підсистему в системі складнопідрядних речень.

Автор погоджується з І.А. Василенко, який у своїй останній статті, написаній ще в ХХ столітті, констатував, що багато типів складних речень залишаються неописаними і незрозумілими. Завдання про роль непрямих способів, відносних часів дієслова, порядку слів у підрядному реченні ще не втілювалося у форму конкретних досліджень, які розкривають природу підпорядкування у структурі складного цілого [5, с. 23].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Складнопідрядні речення, зокрема і з'ясувальні, привертають увагу сучасних мовознавців. Так, в одній зі своїх статей професор Р. Христіанінова розглянула один із різновидів складнопідрядного речення, який у традиційній граматиці трактується як супровідні складнопідрядні речення. Авторка обґрунтовує, що їхня специфіка полягає не в семантичній, а в синтаксичній структурі. Вони побудовані з використанням особливої техніки оформлення залежної предикації, яку називають «підрядним приєднанням» [10].

Активно обговорює семантичну та прагматичну специфіку з'ясувальних конструкцій у своїх наукових працях Е.В. Олійник, яка у 2007 році захистила кандидатську дисертацію «Семантика та прагматика з'ясувальних складнопідрядних речень». У дисертації авторка проаналізувала семантичну структуру з'ясувальних складнопідрядних речень і специфіку їх функціонування в мовленні [6]. У цьогорічній статті Е.В. Олійник проаналізувала специфіку формування експліцитних модусних значень у структурі з'ясувальних складнопідрядних речень: описала форми вираження суб'єктивно-модальних значень у з'ясувальних конструкціях, дослідила структуру та семантику модусної частини в цих конструкціях [7].

Доцент В. Богатько у своїй науковій праці проаналізувала складнопідрядні речення зі з'ясувальною підрядною частиною в мовотворчості Михайла Стельмаха, визначила можливий порядок розташування предикативної частини, її граматичні особливості, характер синтаксичного зв'язку між головною та підрядною частинами, засоби вираження цього зв'язку, а також ацентувала увагу на семантиці дієслівних предикатів складнопідрядних речень з'ясувального типу [2].

Т.В. Панькова, звертаючи увагу на з'ясувальні структури в англомовному дискурсі, дослідила формально-синтаксичні параметри складнопідрядних речень із підрядним з'ясувальним у поєднанні з комбінаторно-семантичними можливостями антецедента і встановила закономірності семантичної комбіна-

торики позначуваного компонента з різновидами підрядного з'ясувального. Авторка дійшла висновку, що СПЗР є конструкцією з особливою структурно-семантичною побудовою, яка визначається валентним потенціалом опорного слова головної частини [8].

Приємно, що й молоді науковці приділяють увагу дослідженню з'ясувальних складнопідрядних речень. Так, у своїй магістерській роботі Ю. Верба провела системний аналіз їх семантичної організації та функціонування в романі Уласа Самчука «Марія». Магістрантка проаналізувала функціонування з'ясувальних висловлень у різних мовленнєвих актах і на підставі цього встановила їхні прагматичні типи [3].

На думку автора, всі проведені дослідження є дуже актуальними, але вони потребують подальших наукових зусиль щодо узагальнення й систематизації досвіду вивчення з'ясувальних складнопідрядних речень. Як і Е.В. Олійник автор вважає, що, незважаючи на велику кількість наукових праць, поки ще немає єдиної концепції щодо всіх рівнів організації з'ясувальних конструкцій [7, с. 43].

Мета статті – проаналізувати структурно-семантичні особливості з'ясувальних складнопідрядних речень, підрядні частини яких поєднуються за допомогою сполучних слів, визначити їх номенклатурну назву.

Виклад основного матеріалу. Основним засобом зв'язку з'ясувальної конструкції з головною є сполучник *що*. Модель речень із синтаксичним сполучником *що*, як вважають В.В. Бабайцева і Л.Ю. Максимов, є найбільш продуктивною. За цією моделлю будується більшість з'ясувально-об'єктних речень. Підрядна частина в таких реченнях виражає достовірно-реальний об'єкт безвідносно до його характеру [1, с. 214]. П.А. Лекант, як і більшість лінгвістів, дотримується думки, що підрядні з'ясувальні частини приєднуються за допомогою сполучника *що* до контактних слів головної частини, які мають переважно «з'ясувальну» семантику, тобто позначають мовлення, думку, інтелектуальну оцінку, сприйняття тощо. Це дієслова, предикативи, віддієслівні іменники, прикметники [4, с. 327].

Для подальшого порівняння з конструкціями, які є предметом дослідження у статті, автори описують структуру типового складнопідрядного з'ясувального речення зі сполучником *що*:

Спеціалісти вважають, що використання конструктивно-ізоляційного легкого бетону є економічно не вигідним (В.Л. Баладінський).

Це складне речення складається з двох предикативних одиниць:

1) *Спеціалісти вважають,*

2) *(що) використання конструктивно-ізоляційного легкого бетону є економічно не вигідним.*

Предикативні одиниці поєднані синтаксичним сполучником *що*, відношення між частинами підрядні. Підрядна частина розташована за головною. У складних реченнях, де частини пов'язані з'ясувальними відношеннями за допомогою сполучника *що*, нормативним порядком є постпозиція підрядного речення щодо головного. На це вказують багато лінгвістів, зокрема і М.М. Холодов, який у своєму дослідженні зазначає, що підрядна частина в з'ясувальних складнопідрядних реченнях за нормою розташовується безпосередньо після контактного слова, тобто в постпозиції до головної частини [9, с. 366].

Речення, яке досліджується, з препозицією підрядної частини могло б виглядати так: *Що використання конструктив-*

но-ізоляційного легкого бетону є економічно не вигідним, спеціалісти вважають. Але за нормою ця структура – негнучка.

Грамматичних обмежень на форми часу присудків у наведеному прикладі речення немає: (пор.: *Спеціалісти вважали, що використання конструктивно-ізоляційного легкого бетону буде економічно не вигідним. Спеціалісти вважатимуть, що використання конструктивно-ізоляційного легкого бетону було економічно не вигідним.*) У кожній із частин дієслово може бути в будь-якій часовій формі.

Однак у цьому реченні є лексичні обмеження: у головній частині цього складного речення обов'язково має бути слово зі з'ясувальним значенням, оскільки введене слово з іншим значенням або інше в лексичному відношенні речення зруйнує, якщо можна так сказати, з'ясувальність складнопідрядного речення: (слово з іншим значенням: *Спеціалісти працюють, що використання конструктивно-ізоляційного легкого бетону буде економічно не вигідним;* інше речення: *Ніч світла, що використання конструктивно-ізоляційного легкого бетону буде економічно не вигідним.*). На підрядну частину таких обмежень немає, тому що вважати можна все, що завгодно: (пор.: *Спеціалісти вважають, що апарат можна використовувати. Спеціалісти вважають, що цей проект є найкращим.*)

Типова структура з'ясувального складнопідрядного речення має такі характерні ознаки:

- а) негнучкість;
- б) відсутність граматичних обмежень і для головної, і для підрядної частин;
- в) семантичне обмеження для головної частини і відсутність його в підрядній.

Окрім сполучників, частини з'ясувальних складнопідрядних речень поєднують і сполучні слова – відносно-питальні займенники: *хто, що, який, котрий, чий*, а також займенникові прислівники: *як, коли, де, куди, звідки, чому, навіщо, скільки, наскільки*.

З'ясувальні речення, у яких для зв'язку підрядної частини з головною слугують відносно-питальні займенники, В.В. Бабайцева, Л.Ю. Максимов відносять до непрямо-питальних. Автори зазначають, що підрядні в таких реченнях виражають об'єкт не як повідомлення, а як його тему з більш-менш чітко вираженим відтінком непрямого питання [1, с. 216]. Головні частини таких речень містять предикати із семантичним компонентом «знання»: *знати, розуміти / зрозуміти, зміркувати, здогадатися, вирішити, відомо, зрозуміло* тощо; зі значенням мовлення, передавання інформації: *говорити, казати, повідомляти, оголошувати, доповідати, зауважувати, запитувати* тощо; виявлення: *виявлятися, з'ясовуватися, підрахувати* тощо; сприймання, відчуття: *бачити, стежити, помічати, уявляти, спостерігати* тощо, які підпорядковують непрямі питання.

Як фактичний матеріал автори використали науково-навчальний дискурс. Саме в підручниках і посібниках матеріал подається за схемою: «питання» – «відповідь», що є дуже зручним для пошуку з'ясувальних конструкцій, оформлених сполучними словами, підрядні частини яких містять непрямі питання.

Автори розглядають структуру наступного прикладу з'ясувального складнопідрядного речення, яке містить непряме питання, частини якого поєднуються відносно-питальним займенником *хто*.

Ми зрозуміли, хто здійснює контроль за витратами в процесі будівництва (В.Л. Баладінський).

1) Підрядна частина наведеного прикладу речення може розташовуватися як в постпозиції, так і в препозиції до головної (*Хто здійснює контроль за витратами в процесі будівництва, ми зрозуміли*). Як зазначають В.В. Бабайцева і Л.Ю. Максимов, у з'ясувальних реченнях із відносним підпорядкуванням підрядна частина може розташовуватися як у постпозиції до головної, так і в препозиції. Препозиція підрядної частини можлива тоді, коли основне смислове навантаження в реченні падає саме на неї [1, с. 217]. Гнучкість структури цих речень пов'язана й із тим, що функціональне навантаження на сполучні слова збільшується через те, що вони виконують не тільки зв'язуючу функцію частин у складнопідрядному з'ясувальному реченні, де підрядна частина є поширювачем опорного слова головної частини, а й є членами речення – підметами, обставинами або додатками.

2) Підрядне речення містить питання: *Хто здійснює контроль за витратами в процесі будівництва?*, але в з'ясувальній конструкції функціонує як непрямо-питальне.

3) Граматичних обмежень на головну і підрядну частину немає, присудки можуть мати будь-яку форму часу: *Ми зрозуміємо, хто здійснював контроль за витратами в процесі будівництва. Ми розуміємо, хто здійснюватиме контроль за витратами в процесі будівництва*.

4) Головна частина семантично обмежена через те, що повинна обов'язково містити опорний компонент, який потребує з'ясування, у нашому прикладі це предикат *зрозуміли*, який підпорядковує непряме питання. Для підрядної частини такого обмеження немає, *зрозуміти* можна будь-що: *Ми зрозуміли, хто працює в лікарні*.

Проаналізований приклад з'ясувального складнопідрядного речення зі сполучним засобом дає змогу дійти такого висновку, що: 1) структура таких конструкцій гнучка; 2) речення містить питання, яке в з'ясувальній конструкції функціонує як непряме; 3) головна і підрядна частини не мають граматичних обмежень; 4) семантичне обмеження містить тільки головна частина, підрядна частина не має такого обмеження.

Автори наводять приклади з'ясувальних складнопідрядних речень, частини яких поєднуються іншими сполучними засобами:

Нам уже відомо, що дає змогу механізувати процес приготування бетону й розчину на об'єктах будівництва за плюсової температури навколишнього середовища (В.Л. Баладінський). (Питання: *Що дає змогу механізувати процес приготування бетону й розчину на об'єктах будівництва за плюсової температури навколишнього середовища?*). Деякі слова, які поєднуються з підрядними частинами, що вводяться сполучними словами *хто, що*, не допускають вживання підрядних частин, де функціонує сполучник *що*. Це прямі позначення питання (*запитати, виттати* тощо), а також слова, які називають дії, які мають на меті впізнання, з'ясування чогось. Сполучні слова *хто, що*, які оформлюють з'ясувальні складнопідрядні речення, зосереджують увагу на суб'єкті або об'єкті дії в підрядній частині.

Сутність з'ясувальних конструкцій із власне-питальним зв'язком частин, які оформлюються сполучними словами *який, котрий*, полягає в реалізації сполучних функцій усіх питальних займенникових слів шляхом більшого або меншого питального значення. У наступному розділі ми дізнаємося, *який* засіб сполучення функціональних елементів може використовуватися як окремії пристрій та його опис (В.А. Баженов). (Питання: *Який*

засіб сполучення функціональних елементів може використовуватися як окремії пристрій та його опис?) *Ми з'ясували, котра з технологій компонування сервера може найефективніше нарощувати потужність сервера або модифікувати його компоненти для конкретних задач* (В.А. Баженов). (Питання: *Котра з технологій компонування сервера може найефективніше нарощувати потужність сервера або модифікувати його компоненти для конкретних задач?*).

З'ясувальні конструкції зі сполучним словом *чий* також належать до речень із власне-питальним зв'язком. Цей сполучний засіб, що функціонує в з'ясувальних реченнях, зосереджує увагу на приналежності предмета. *За попередніми даними можна визначити, чи зображення накладається на початкове* (Т.В. Ковалюк). (Питання: *Чи зображення накладається на початкове?*).

Займенникове слово *як* виражає питання про спосіб, за допомогою якого здійснюється дія. У з'ясувальних конструкціях воно трансформувалося й виступає як відносне, є сполучним засобом. Сполучне слово *як* у з'ясувальних структурах є не тільки засобом зв'язку між головною і підрядною частинами, але і членом речення – обставиною способу дії (як?, яким чином?) у підрядній частині. У з'ясувальних підрядних зі сполучним словом *як* підкреслюється характер дії, спосіб його здійснення. На рис. 4.2. показано, *як* дві пліти по черзі піднімаються й скидаються кривошипно-поліспастовим механізмом (В.Л. Баладінський). (Питання: *Як дві пліти піднімаються й скидаються кривошипно-поліспастовим механізмом?*).

Сполучне слово *коли*, крім виконання функції засобу зв'язку, у з'ясувальній підрядній частині виступає як обставина часу. *З описаного вище ми дізналися, коли використовується самохідний агрегат* (В.К. Черненко). (Питання: *Коли використовується самохідний агрегат?*).

Підрядні з'ясувальні зі сполучними засобами *де, куди, звідки*, вираженими відносними прислівниками, конструюються саме на базі питальних речень, тому в них зберігається значення питання, але непрямого. Ці сполучні засоби в з'ясувальній підрядній частині є обставиною місця, вказують на напрямок або місце. У попередньому розділі описано, *де застосовуються грейдери-елеватори* (В.Л. Баладінський). (Питання: *Де застосовуються грейдери-елеватори?*) *Тут слід сказати, куди подаються паливо й повітря в разі термомеханічного руйнування ґрунтів* (В.К. Черненко). (Питання: *Куди подаються паливо й повітря в разі термомеханічного руйнування ґрунтів?*). На рис. 6.9 можна побачити, *звідки відвантажують цемент трубопроводом у бункер* (В.К. Черненко). (Питання: *Звідки відвантажують цемент трубопроводом у бункер?*).

Складнопідрядні з'ясувальні речення зі сполучними словами *чому, навіщо* належать до речень із власне-питальним зв'язком частин. Сполучний засіб *чому* в підрядній частині є членом речення – обставиною причини, сполучне слово *навіщо* – обставиною мети. *Стає зрозумілим, чому ґрунти піддаються ущільнюванню* (В.Л. Баладінський). (Питання: *Чому ґрунти піддаються ущільнюванню?*) *Ми вже повідомляли, навіщо заповнювачі складають на відкритому майданчику і в холодний період року підігривають* (В.Л. Баладінський). (Питання: *Навіщо заповнювачі складають на відкритому майданчику і в холодний період року підігривають?*).

З'ясувальні конструкції зі сполучними засобами *скільки, наскільки* належать до речень із займенниково-питальним зв'язком частин. Ці сполучні засоби – маркери вказівки на міру або

ступінь. За визначеною формулою підрахуємо, **скільки транспортних засобів (самоскидів) потрібно для вивезення ґрунту** (В.К. Черненко). (Питання: *Скільки транспортних засобів (самоскидів) потрібно для вивезення ґрунту?*). З'ясуємо, **наскільки динамічні розпушувачі неперервної дії ефективніші порівняно з циклічними** (В.Л. Баладінський). (Питання: *Наскільки динамічні розпушувачі неперервної дії ефективніші порівняно з циклічними?*).

Висновки. Отже, граматична співвіднесеність, нормативність постпозиції підрядної частини, що є характерними для власне з'ясувальних складнопідрядних речень, не є ознаками з'ясувальних структур зі сполучними словами. Єдине, що їх об'єднує, – належність до одного типу – з'ясувальних складнопідрядних речень, про що свідчить семантична обмеженість головної частини.

У з'ясувальних конструкціях зі сполучними словами **хто, що, який, котрий, чий, як, де, куди, звідки, скільки, наскільки, чому, навіщо, коли** підрядні частини, які мають відповідні цим сполучним засобам семантичні відтінки, є трансформованими питальними реченнями. Сутність цих з'ясувальних конструкцій полягає в тому, що їх підрядні частини потенційно здатні вживатися автономно, звідси виникає і гнучкість структури, яка пов'язана із бінарним функціональним навантаженням на сполучні засоби, тому що тут вони не тільки виконують граматичну функцію службової частини мови для зв'язування головної і підрядної частин, а й належать до синтаксичних категорій – членів речення. Цей висновок дозволяє класифікувати з'ясувальні складнопідрядні речення за ознакою непитальності – питальності: власне з'ясувальні та трансформи питальних речень.

Продовжуючи дослідження в цьому напрямі, можна класифікувати складнопідрядні речення, зокрема і з'ясувальні конструкції, за ознаками: гнучкість – негнучкість структури, граматична обмеженість – вільне наповнення частин речень, семантичне обмеження частини структури – відсутність такого обмеження тощо.

Література:

1. Бабайцева В.В., Максимов Л.Ю. Современный русский язык. Синтаксис. Пунктуация : учеб. пособие. М. : Просвещение, 1981. 271 с.
2. Богатько В. Особливості функціонування складнопідрядних речень зі з'ясувальною підрядною частиною в мовотворчості Михайла Стельмаха. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Філологія (мовознавство). 2017. Вип. 24. С. 121–128.
3. З.Верба Ю. Семантико-синтаксичні особливості з'ясувальних складнопідрядних речень у романі У. Самчука «Марія». URL: <http://www.diplomon5.com.ua>.
4. Касаткин Л.Л., Клобуков Е.В., Лекант П.А. Краткий справочник по современному русскому языку / Под ред. П.А. Леканта. М. : Высшая школа, 1991. 383 с.
5. Максимов Л.Ю. Многомерная классификация сложноподчиненных предложений (на материале современного русского литературного языка) / Под ред. А.А. Бурова, К.Э. Штайн. Ставрополь – Пятигорск : Издательство СГУ, 2011. 680 с.
6. Олійник Е.В. Семантика та прагматика з'ясувальних складнопідрядних речень : автореф. дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.01. Харків, 2007. 27 с.
7. Олійник Е.В. Експліцитний модус у структурі з'ясувального складнопідрядного речення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 38. Том 1. С. 43–45.
8. Паськова Т.В. Семантико-структурні особливості гіпотактичних конструкцій із підрядним з'ясувальним. *Вісник Житомир-*

ського державного університету. Філологічні науки. 2009. Випуск 47. С. 212–215.

9. Холодов Н.Н. Сложное предложение. *Современный русский литературный язык* / Под ред. П.А. Леканта. 2-е изд., испр. М. : Высшая школа, 1988. С. 345–394.
10. Христіанінова Р. Складнопідрядні речення, побудовані з використанням техніки «підрядного приєднання». *Українська мова*. 2009. № 1. С. 3–14.

Джерела фактичного матеріалу:

11. Будівельна техніка : навч. посібник / В.Л. Баладінський та ін. К. : Либідь, 2001. 368 с.
12. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології : підручник / Баженов В.А. та ін. Наук. ред. Г.А. Шинкаренко, О.В. Шишов. К. : Каравела, 2017. 592 с.
13. Ковалюк Т.В. Алгоритмізація та програмування : підручник. Львів : Магнолія 2006, 2013. 400 с.
14. Технологія монтажу будівельних конструкцій : навчальний посібник / В.К. Черненко та ін.; за ред. В.К. Черненка. К. : Горобець, 2011. 371 с.

Savchenko A. Features of explanatory complex sentences with conjunctive words

Summary. The article analyzes the structural and semantic features of explanatory complex sentences, the dependent parts of which are combined by conjunctive words, and their nomenclature name is defined. For further comparison with the constructs that are the subject of the study in the article, the author described the structure of a typical complex explanatory sentence.

It is established that the typical structure of the explanatory complex sentences has the following characteristic features: 1) inflexibility; 2) the absence of grammatical limitations for the main and dependent parts; 3) semantic limitation of the main part and the lack of it in the dependent. The structure of a typical example of explanatory complex sentence with a conjunctive word that contains an indirect question is analyzed. It is found that: 1) the structure of such constructions is flexible; 2) the sentence contains a question that functions in the explanatory construction as indirect; 3) main and dependent parts have no grammatical limitations; 4) the semantic limitation contains only the main part, the dependent part has no such limitation.

The author has come to the conclusion that grammatical correlation, normativity of the postposition of the dependent part, which are characteristic for proper explanatory complex sentences, are not signs of explanatory structures with conjunctive words. The only thing that unites them – belonging to one type – explanatory complex sentences, as evidenced by the semantic limitation of the main part.

It is established that in explanatory constructions with conjunctive words **who, what, what, which, whose, how, where, where, where, how much, how much, why, why, when** the dependent parts having semantic shades corresponding to these conjunctive means, are transformed interrogative sentences. The essence of these explanatory constructions is that their dependent parts are potentially able to be used autonomously, hence the flexibility of the structure, which is associated with binary functional load on conjunctive means, because they not only perform the grammatical function of the service part of the language linking the main and dependent parts, but also belong to the syntactic categories – parts of the sentence.

Key words: explanatory constructions, structural-semantic features, conjunctive words, grammatical limitations, semantic limitations, transformed interrogative sentences.